

Testes rogati interfuerunt Joannes Rodulfus
Reginæ Ecclesiæ Canonicus, Albertus Cam-
biatore.

Ego Petrus Reginus Episcopus subscripsi.
Ego Janellus, sacri Imperii Notarius roga-
tus interfui, & hæc omnia scripsi, complevi,
& dedi.

Quod Porfilio Archipresbytero Cathedralis
Regienfis factum vides ab Antistite Petro, idem
quoque opinari licet factum ab aliis Episcopis
erga alios Canonicos, quos propterea non tan-
tum appellare consueverunt *Canonicos*, sed &
Cardinales. Proinde quum legimus Diplomate
Caroli Crassi Augusti, Anni DCCCCLXXXIII.
& in altero Ludovici III. Augusti, Anno
DCCCCL. Bergomati Ecclesiæ concessio, mole-
stiam nullam inferendam esse *Monasteriis, Xe-
nodochiis, vel Ecclesiis Baptismalibus, aut
Cardinalibus, seu Oraculis* &c. ejusdem Eccle-
siæ, sub titulo *Cardinalis Ecclesiæ* intelligere
debemus Capellas Parochiales, aut Diaconias;
latior quippe significatio fuit vocis *Cardinalis*,
quàm *Baptismalis*. Idem, sed aliis verbis re-
petitum videas in Diplomate Arnulfi Regis An-
no DCCCXCV. ubi immunitas conceditur *Ple-
bibus, Monasteriis, Titulis, Curtibus* &c. Ber-
gomatis Ecclesiæ. Ita in Diplomate Ludovici
II. Augusti apud Campium, Tomo primo,
pag. 4to. Histor. Eccles. Placentinæ, eadem
formula occurrit in *Plebibus, seu Monasteriis,
Titulis aliisque Ecclesiis, vel domibus* &c. *Ti-
tulum* nomine veniunt urbanæ Ecclesiæ Pa-
rochiales: uti sub *Plebium* vocabulo Ecclesiæ
Baptismales rurales. Scilicet Capitulo suorum
Canonicorum Episcopi conferre consueverunt
Ecclesiæ quasdam, sive Parochiales sive Dia-
conales. Parochiales collatæ quibusdam ex ipsis
Canonicis Titulum *Cardinalis* eidem proprium
adferbant. Et revera Adelbertus Episcopus
Bergomas Anno DCCCXVIII. Canonicis suis,
eorumque Collegio contulit *Basilicam beati
Cassiani Martyris Christi, sitam infra Civita-
tem, ea ratione, ut singulis diebus refectio fiat
Presbytero & Diacono & Subdiacono & Ostia-
rio, qui hebdomadam in ipsa custodierint Eccle-
sia*. Immo ullum vix fuit olim Canonicorum
Collegium, ad quod non spectarent variæ in-
suis Urbibus Ecclesiæ: Neque enim tunc nefas
fuit, duas Præbendas habere, aut geminis Ec-
clesiis uno tempore famulari. Quum ergo Lo-
tharius II. Italiæ Rex, Tom. V. Ital. Sacr.
confirmat *sanctæ Cumanæ Ecclesiæ gregi* (hoc
est, Canonicis Novocomensibus) *tam de Car-
dine, quamque omnibus Sacerdotibus, Clusas &
Pontem de Clavenna*, explicanda hæc esse vi-
dentur, ut ex ipsis Canonicis quidam *Cardina-
les* essent, hoc est titulo singularis alicujus Ec-
clesiæ donati; reliqui verò dumtaxat *Canonicis*.
Exemplum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cujus
æmulatione quadam, aut si mavis, imitatio-
ne, ducebantur illustriores in Italia Ecclesiæ,
edocere nos potest, quid sentiendum nunc no-
bis sit de *Cardinalibus* reliquis, qui per Italiam
occurrunt in veterum monumentis. Nimirum
liquet, non minus nostris, quàm antiquis tem-
poribus, Romanæ Ecclesiæ Cardinales Titulo
alicujus Ecclesiæ fuisse in Urbe insignitos; at-
que in ea si Presbyteri erant, veros fuisse Pa-
rochos; si verò Diacones, aut Subdiacones
erant, creditæ sibi alicujus Diaconalis sive Sub-
diaconalis Ecclesiæ veros fuisse, proprios, ac
stabiles Rectores. Atque heic postea aliquis
laudare Bullam Johannis III. Papæ, Anno Chri-

A sti DLX. scriptam, quam Turrigius evulgavit
in Libro de Cryptis Vaticanis Part. 2. Cap. 8.
in qua ait: *Ecclesiam Duodecim Apostolorum*
(nunc *Sancti Apostoli*) *Titulum Cardinalatus
constituimus, nec non & Parochiam, sicut ce-
teri Tituli Urbis habent* &c. Sed sunt, quæ
Bullam illam recentiorum Sæculorum fœtum
inducant: quod & sapiunt verba ipsa nunc ad-
ducta, & peccatorum remissio *Capituli hujus*,
& *Privilegii observatoribus & coadjutoribus
condonata*, ut alia præteream. Dubiis hisce
documentis minime opus est ad agnoscendam
Cardinalium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac Ti-
tulum in Urbe antiquitatem. Quum verò
Titulum audis, rem adnotatione dignam non
præteribo. Videlicet hoc nomine donatas olim
fuisse Ecclesiæ Parochiales dumtaxat, non verò
Diaconias. In Romana Synodo Anni DCCC-
LIII. mentio est *Titulorum, vel Diaconiarum*.
Et in Annalibus Ecclesiasticis Cardinalis Baro-
nii ad Annum DCCCCLXXXII. exhibetur Con-
stitutio Johannis VIII. Pontificis maximi de
Cardinalibus, ubi hæc verba: *Bis in mense*,
*vel eo amplius, vel apud illum vel illum Titu-
lum, sive apud illam vel illam Diaconiam, sive
apud alias quaslibet Ecclesias vos convenire man-
damus*. Ubi diserte vides sub *Tituli* vocabulo
venire Parochiales quidem Ecclesiæ, non au-
tem Diaconias. Tum Anastasius de Euaristo
Papa scribit: *Hic Titulos in Urbe divisi Pres-
byteris*. Idem repetit in Sancti Marcelli Papæ
Vitâ, & alibi. Et profecto Bullas quampluri-
mas Romanorum Pontificum sive editas sive
ineditas vidi, quibus subscribunt sanctæ Roma-
næ Ecclesiæ Cardinales, Presbyteris *Titulum*
suæ Ecclesiæ præferentibus, non verò Diaconis.
Exempli causâ Bullam Adriani IV. Papæ
vidi pro Monasterio Pomposiano, *Datum
Romæ apud Sanctum Petrum, per manum Ro-
landi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Car-
dinalis & Cancellarii, V. Idus Aprilis, Indi-
ctione III. Incarnationis Dominicæ Anno MCLV.*
Pontificatus verò Domini Adriani Papæ IV. An-
no Primo. Huic post Episcopos subscribunt.

Ego Guido Presbyter Cardinalis Titulo San-
cti Grigori.

Ego Hubaldus Presbyter Cardinalis Titulo
Sanctæ Praxedis.

Ego Mathias Presbyter Cardinalis Titulo
Sanctæ Savinæ.

Ego Julius Presbyter Cardinalis Titulo San-
cti Marcelli.

Ego Octavianus Presbyter Cardinalis Titulo
Sanctæ Cecilie.

Ego Girardus Presbyter Cardinalis Titulo
Sancti Stephani in Celio Monte.

Ego Johannes Presbyter Cardinalis Johan-
nis & Pauli Titulo Panachii.

Ego Johannes Presbyter Cardinalis Titulo
Sanctorum Silvestri & Martini.

Ego Rodulfus Diaconus Cardinalis Sanctæ
Lucie in Septisolio.

Ego Gerardus Diaconus Cardinalis Sanctæ
Mariæ in Via Lata.

Ego Odo Diaconus Cardinalis Sancti Nicolai
in Carcere Tulliano.

Accipe & alterum exemplum. Ughellius in
Appendice ad Tomum Quintum Ital. Sacr.
primæ editionis, Bullam Lucii II. Papæ evul-
gavit pro Alberio, sive Alberone Episcopo
Regienfi, scriptam Anno Christi MCXLIIV.
sed omittis Cardinalium subscriptionibus, quæ
ita se habent.